

УДК [008:304.4](477)

Сергій Кліценко

КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ О. ПАХЛІВСЬКОЇ ЯК ПРОЯВ БОРОТЬБИ МІЖ ЄВРОПЕЙСЬКОЮ ТА ЄВРАЗІЙСЬКОЮ ІДЕНТИЧНОСТЯМИ В УКРАЇНІ

Розглядаються наведені О. Пахлівською альтернативи розвитку української культури та відповідні їм ідентичності в Україні.

Ключові слова: “європеїзація”, “білорусизація”, майбутнє.

Klicenko S. O. Pahlovska's conception of development of Ukrainian culture as manifestation of struggle between European and Euro-Asian identities in Ukraine.

The suggested by O. Pahlovska alternatives of ukrainian culture development and their corresponding identities in Ukraine are considered in the article.

Key words: “europeanizing”, “byelorusiazation”, future.

Клиценко С. Концепция развития украинской культуры О. Пахлівской как проявление борьбы между европейской и евразийской идентичностями в Украине.

Рассматриваются предложенные О. Пахлѐвской альтернативы развития украинской культуры и соответствующие им идентичности в Украине.

Ключевые слова: “европеизация”, “белорусизация”, будущее.

Важливою проблемою сьогодення в Україні є побудування єдиної національної ідентичності. Однак на цьому шляху є багато перешкод, зумовлених багатвіковою роз'єднаністю українських територій. До них належить й існування боротьби між європейською та євразійською ідентичностями як можливих складових національної ідентичності. Одним з проявів цієї боротьби є погляди українського науковця та публіциста О. Пахлівської.

Авторка вважає можливим розвиток української культури лише в двох напрямках: або в бік її “білорусизації” (тобто змен-

шення долі автохтонної культури та мови до незначного мінімуму, як в сучасній Білорусі), або в бік “європеїзації” (інтеграції української культури в європейський простір). Перший напрямок, “білорусизації” української культури, О. Пахльовська визнає вигідним насамперед Росії, яка їй всіляко сприяє. На думку автора, ця альтернатива надійно прив’яже Україну до неї, остаточно зробить Україну військово-політичною колонією сусідньої держави, бо російськомовна культура “капілярно” проникне в українську, розхитає її структуру та кінець кінцем її зламає.

Проте О. Пахльовська не схильна перекладати всю вину щодо “білорусизації” на Росію та бачить її роль лише в здійсненні опору позитивним змінам. Вона визнає, що великою мірою винуватцем “білорусизації” є політичний та культурний організм сьогоднішньої України, бо у сучасних політичних та культурних еліт є всі можливості, щоб впливати на ситуацію. Тому важливим кроком на шляху протидії “білорусизації” автор вважає солідаризацію всіх прогресивних сил у межах певних проектів, хоча, зауважує без сподівань на швидку перемогу.

Другу альтернативу (“європеїзацію”) О. Пахльовська вважає поверненням української культури до європейської, називає її єдиним можливим шляхом для України, якщо вона “мислиться в категоріях держави, нації, культури” [2, 6]. Причому культурне долучення до Європи вважається нею невід’ємним від вступу до ЄС: “Україна буде українською державою тією мірою, якою вона сформується як держава європейська” [2, 20]. У цьому пункті автор приділяє велику увагу економічним питанням, тому що для широкої культурної співпраці з Європою найбільшою перешкодою є саме економічна неуспішність. Тому цей шлях найбільше вимагає економічних дій, впровадження на першому етапі непопулярних в суспільстві реформ (реструктуризація системи виробництва, масивна технологізація, уніфікація освіти), які на час написання О. Пахльовською статті проводили Польща, Чехія тощо. Для “європеїзації” потрібно буде також нейтралізувати прояви “білорусизації” та вирішити інші питання (наприклад, навчитися не підкреслю-

вати свою унікальність та особливість, а навчитися знаходити однакові риси з іншими культурами, говорити зрозумілою для демократичного світу мовою, що не може мати ані провіденційного, ані місійного, ані риторичного характеру).

Як бачимо, в концепції О. Пахльовської боротьба між європейською та євразійською ідентичностями проявляється на рівні конкуренції відповідних їм альтернатив розвитку української культури (“європеїзації” та “білорусизації”). Сама авторка виступає на боці “європеїзації” та дуже жорстко протиставляє її “білорусизації”, а тому сприяє не тільки інтеграції української культури в західний культурний простір, а й становленню європейської ідентичності українців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гнатюк О. Прощання з імперією: Українські дискусії про ідентичність. – К.: Критика, 2005. – 528с.
2. Пахльовська О. Україна і Європа в 2001-му: десятиліття втрачених можливостей / О. Пахльовська // Незалежний культурологічний часопис “І”. – 2001. – № 22. – С. 4–20.